19. 3. 2023 – Ponížená víra

1. čtení: Mk 10, 13-18

Píseň: NEZ679 – Pomoz mi, můj Pane

Základ kázání: J 13, 1-17

Kázání: Milí shromáždění,

minulý týden jsme se věnovali příkladu víry heretika, kacíře, bludaře. Protože Samařana, který se jako jediný z deseti uzdravených malomocných vrátil k Ježíšovi a děkoval mu. Dokonce klaněním se až tváří k zemi.

Ostatní se nevrátili, protože co od Boha nebo bližního chtěli, už dostali. Použili, využili, zneužili, obohatili sami sebe – tak čau. O tom je v podstatě každý biblický příběh, který není předkládán jako příklad k následování. Protože to je zcela všední až samozřejmý projev hříchu: Sebestřednost a využívání bližních.

Stejné jsme slyšeli i v dnešním oddílu. Ačkoli sám Ježíš Kristus, Spasitel a Mesiáš, přijal tak poníženou roli, že vlastnoručně umýval nohy svým učedníkům, Petr se měl za chytřejšího. Nejen ostatních učedníků, ale i Ježíše Krista. Jemu, Šimonu Petrovi, přece nebude Ježíš umývat nohy! Nikdy!

A po Ježíšově vysvětlení… se nic nezměnilo. Pořád se měl Petr za chytřejšího, znalejšího, lépe rozumějícího situaci, než i jeho Spasitel, Pán a Mesiáš Ježíš: „V tom případě mě umyj celého!“ Já tě prostě, Ježíši a Bože, zkomanduju. Já ti řeknu, co a jak máš dělat. Jak máš fungovat, abych tě poslouchal. Abys mě mohl zachránit. Abych v tebe věřil. Abych přijal tvé posouzení dobrého a zlého.

A samozřejmě od extrému k extrému. Buď vůbec neumýt – nebo úplně celého. Protože tak chytří lidé přece jsou. Proto lidský svět tak dobře funguje na všech úrovních. Proto byl na světě Mesiáš – „protože všechno přece očividně dobře funguje.“

O to smutnější a trefnější je dnešní příběh, že jím Jan nahrazuje Večeři Páně – eucharistii. Očividně také tak dobře a správně chápanou. Očividně není tématem nepřekročitelných konfliktů uvnitř křesťanství. Ačkoli i v Janově mytí nohou je představena jako právě konflikty usmiřující. Ne vytvářející. Ježíšův příklad je tu ve službě,

protože v pozici moci. Ne mocnářství, papalášství, komandování, využívání.

A to ačkoli Ježíš umyl nohy i Jidášovi. Ačkoli i Jidášovi Ježíš vysloužil eucharistii. Ačkoli naprosto přesně věděl, co se Jidáš chystá udělat. *Protože* i Jidášovi umyl Ježíš nohy a vysloužil mu eucharistii.

Tak snad není překvapením, že právě *Petr* – Skála církve – je zdrojem konfliktu v takové situaci. Aby bylo jasné, jak to bude v církvích vřít kolem odpuštění hříchů, eucharistie, Večeře Páně. Aby bylo už dopředu jasné, že v něčem tak zásadním a přitom spíš prostém půjdou křesťané znovu a znovu proti Kristu. Také proti bližním – které budou pro jiné pojetí třeba i zabíjet. Včetně žen a dětí. Ačkoli je to stejně absurdní a příšerné, jako Petrovo odmítání Ježíšova mytí nohou.

To vše srovnejme s hlavní postavou dnešního příběhu: S Ježíšem.

Ježíš je plný Bůh a plný člověk. Je vtěleným Bohem. Uzdravuje neuzdravitelně nemocné. Křísí mrtvé. Vyloučené navrací do společnosti. Odpouští hříchy. Nabízí společnosti i jednotlivcům způsob fungování udržitelný a dobrý pro *všechny* – ne jen pro „místní.“ Zástupy ho touží provolat králem a Mesiášem. A myje špinavé nohy svým učedníkům. Dokonce nahlas prohlásí, že *právě proto*, že je jejich Pánem a Mistrem, tak jim myje nohy. *Protože* je jejich nadřízeným, mocnějším, svrchovanějším a lepším, tak jim polonahý myje nohy. A ještě se musí s Petrem hádat, aby ten si vůbec ty nohy umýt nechal. Protože od svého ředitele, manažera, prezidenta, velitele, učitele, rodiče, kněze, Boha a Spasitele.

Dodneška je tato tradice živá v Římskokatolické církvi. Sám papež činí stejné, pokud mu to dovoluje zdraví. Den před tzv. „Zeleným“ čtvrtkem – na tzv. „Škaredou“/„Černou“ středu. Při bohoslužbách. Třeba i ve vatikánské Bazilice svatého Petra a Pavla.

Důraz na ponížení zesiluje také dobový kontext Ježíšovy doby: Lidé chodili v sandálech, takže špinavé nohy měli úplně všichni během chvíle. Po byť jediném pracovním dnu, kdy se i nohy zpotily nebo jinak namočily (třeba rybářovi Petrovi), byly spíše pokryty krustou s prachu, špíny a písku. Tak bylo zvykem, že i hostům byly při vstupu na návštěvu umyty nohy. Ale *ne* pánem domu. Ale jeho manželkou – nebo otrokem.

A tady je umývá natrvdlému Petrovi dokonce Pán celého vesmíru i nebeského království. Umývá je také všem ostatním – včetně Jidáše, který ho zakrátko vydá k ukřižování.

A pro jistotu Ježíš ještě říká: Vy mně vyznáváte a prohlašujete za svého Pána a Mistra. A já jím skutečně jsem. *Tak jednejte stejně jako já*. *Čiňte*, co víte a znáte a věříte a pokládáte a prohlašujete za správné a dobré!

Tak možná nepřekvapuje, že stejná tradice se uchytila také mezi aristokracií napříč Evropou. Také vladaři a další královici umývali nohy svým poddaným poslední středu před Velkým pátkem. Tato tradice byla opuštěna vlivem Reformace v polovině 18. století. Ale v některých církvích vytrvala. Například v té největší.

Protože jestli může člověk dobře vládnout a rozhodovat – v malém i velkém – tohle je jediný způsob: V ponížení, službě, sebeoběti. Stejně jako uzdravený Samařan se minulý týden klaněl Kristu až tváří k zemi (a srovnej Petra v dnešním oddílu!), tak Ježíš klečel a od špíny země, v níž také klečel, umýval učedníkům nohy. Ačkoli byl všemohoucí. Ačkoli byl Bohem.

Protože byl všemohoucí. *Protože* byl Bohem. Dojem, že mocní (i nábožensky) se mají špíně lidského světa a hříchu vyhýbat je zvrácenost lidského hříchu. Přesvědčení, že důležití, mocní, vlivní a rozhodující mají být odděleni v palácích a krásných šatech a s obrovskými platy a *nemají řešit špínu a utrpení lidského světa* vlastní obětí, službou a námahou, je hříšnou zvráceností lidské přirozenosti jednotlivce i společnosti.

Právě ti, kteří rozhodují, mají klekat na kolena v první řadě. S tváří k zemi. A umývat nohy i těm, kteří s nimi nesouhlasí. Kteří se s nimi hádají. Jako Petr s Ježíšem. Mají jim sloužit. Samozřejmě hlavně ke spáse a věčnému životu. Mají se před nimi ponižovat. *Protože* jsou vůči nim v pozici moci. Jako Ježíš vůči Petrovi i ostatním.

Ale dnešní příběh se neodehrává v královském paláci. Je u někoho doma. Tak nejde v první řadě o pozvání *mocných* nebo politiků a vladařů – ačkoli také. Natožpak před kamerami a publikem. Jde v první řadě o pozvání *domů*. Tedy do rozměru domácnosti, rodiny, těch nejzákladnějších vztahů.

Ježíš přikazuje následování svého příkladu nejprve *svým učedníkům*. Protože dokud není vlastní ponížení, pokání, skromnost,

obětavost tam, kde je za Pána vyznáván Kristus, těžko bude někde jinde. Dokud není služba a sebeoběť samozřejmá v malém a v domácím prostředí, těžko bude samozřejmá někde jinde.

Protože dokud není láska samozřejmá v malých věcech a v domácím prostředí, těžko bude samozřejmá někde jinde. Natožpak ve velkých věcech. NedejBože v politických rozhodnutích národních nebo mezinárodních. Nebo v církvích.

Ale přitom není problém se setkat i mezi křesťany s tvrzením: „To nebo ono už by přece bylo sebemrskačství.“ „Proto něco takového přece dělat *nebudeme*.“ Ačkoli Ježíš se *nechal* dobrovolně zmrskat, zmlátit, ukřižovat. Ačkoli Ježíš dobrovolně lezl polonahý ve špíně země, aby získal spásu i svým natvrdlým a pro-svou-škodu-se-hádajícím učedníkům.

Tak není překvapením, že ani pro křesťany, zejména západního a „vyspělého“ světa, už není normální ani pokleknout. Natožpak sklonit tvář k zemi. Ačkoli muslimové se tak modlí několikrát denně. Ačkoli Kristus přikázal mnohem hlubší ponížení a službu.

Přece nebudeme někomu cizímu sloužit, ne? Přece se nebudeme pro někoho obětovat? Přece se nebudeme postit. Přece nebudeme usilovat o spásu někoho jiného. Přece nebudeme sestupovat do špíny lidského světa. Přece si na to někoho zaplatíme. Seženeme. Aby nám připravil tu Večeři Páně, pověsil písničky, zatopil a uklidil v kostele. Zařídil sbor a církev. Pokoj a věčnost. Přece si seženeme někoho na shánění někoho dalšího, který by sloužil *nám*.

Proč bychom sloužili ostatním, když ostatní můžou sloužit nám? I Ten úplně Jiný můžou sloužit nám! Proč být sluhy, otroky a posly když můžeme být pány? Když můžeme být „jako bohové?“ Když si na to Boží a dobré a věčné a nezbytné můžeme přece snadno sehnat a zaplatit někoho jiného?!

Protože Ježíš byl a je Bohem. A *proto* sloužil a slouží. Protože Ježíš byl a je Pánem. A *proto* sloužil a slouží. Dobru ostatních. Spáse ostatních. V ponížení uprostřed špíny lidského hříchu, zla, tuposti, hádavosti i odmítání. I od svých nejbližších.

Amen.

Píseň: NEZ512 – Kristus příklad pokory